

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMA ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

ISTORIA RELIGIILOR

(curriculum diferențiat)

CLASELE A IX-A – A X-A

Filiera vocațională

Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română)

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 5705/ 21.11.2006

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură trecerea de la cunoaștere la acțiune în formarea elevilor;
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina ***Istoria religiilor*** se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română), fiindu-i alocate câte 1 oră/săptămână, în fiecare din cei doi ani de studiu.

Alături de celelalte discipline teologice, studierea ***Istoriei religiilor*** vizează formarea de competențe, valori și atitudini care să contribuie atât la dezvoltarea personalității elevului, în concordanță cu valorile creștine, cât și la formarea profilului spiritual al acestuia..

Scopul studierii acestei discipline școlare este cel de dezvoltare a unor posibilități de înțelegere a fenomenului religios prin: abordarea comparativă a religiilor; cunoașterea evenimentelor istorice care s-au manifestat în plan religios din preistorie până în zilele noastre, prin intermediul unor instituții, experiențe și idei religioase; și descoperirea implicațiilor esențiale ale religiei asupra evoluției umanității. Cunoașterea religiilor stimulează buna înțelegere, respectul și dialogul cu semenii noștri, indiferent de identitatea religioasă a acestora. Prezentul curriculum încearcă să țină seama de această perspectivă în abordarea studiului ***Istoriei Religiilor***.

Elaborarea programei școlare pentru disciplina de învățământ ***Istoria religiilor*** a avut în vedere exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul preuniversitar. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, acce următoarele componente: competențe generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreg pactică a organizării unui curriculum bine articulat, cât și logica internă a domeniului de studiu, corelând cunoștințele dobândite la această disciplină de învățământ cu cele de la alte discipline teologice (Studiul biblic, Catehism, Istoria literaturii creștine, Spiritualitate), precum și cu cele dobândite la discipline de învățământ prezente în cadrul altor arii curriculare (Istorie, Geografie, Psihologie, Filozofie, Limba și literatura română, Limba latină, Literatură universală, Limba modernă 1, Limba modernă 2).

Programa școlară de ***Istoria religiilor*** este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- valori și atitudini promovate, prin învățarea disciplinei, pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- competențe specifice (derivate din competențele generale) asociate conținuturi ale învățării – prezentate distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- lista unităților de conținut, specificată distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Identificarea aspectelor comune existente în religiile necreștine
2. Interpretarea elementelor specifice diferitelor religii și culturi
3. Utilizarea corectă a limbajului religios în diferitele situații de comunicare
4. Evidențierea valorilor creștinismului în raport cu religiile necreștine

VALORI ȘI ATITUDINI

- Dezvoltarea și consolidarea atitudinii de toleranță, conciliere și dialog cu celelalte religii
- Conștientizarea propriei identități în raport cu cei de alte religii
- Cultivarea respectului față de valorile existente în celelalte religii
- Stimularea gândirii reflexive și critice prin lecturarea și comentarea unor texte de referință pentru istoria religiilor ori prin contactul cu arta sacră

CLASA A IX-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Identificarea aspectelor comune existente în religiile necreștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Evidențierea elementelor comune ale religiilor politeiste	<ul style="list-style-type: none">- Mitologia asiro-babiloniană- Panteonul și cultul egiptean- Panteonul și cultul grecilor antici- Panteonul și cultul roman
1.2. Analizarea asemănarilor și a deosebirilor dintre diferitele religii de pe teritoriul Indiei	<ul style="list-style-type: none">- Literatura sacră a Indiei- Religia vedică timpurie- Brahmanismul- Budismul- Jainismul- Samkhya-yoga- Hinduismul- Neohinduismul

2. Interpretarea elementelor specifice diferitelor religii și culturi

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Identificarea învățăturilor fundamentale ale religiilor studiate	<ul style="list-style-type: none">- Religia sumero-acadiană- Religia Egiptului antic- Religia grecilor antici- Religia romanilor- Religia Iranului antic- Religia islamică- Religiile Indiei
2.2. Interpretarea izvoarelor islamismului	<ul style="list-style-type: none">- Izvoarele Islamului

3. Utilizarea corectă a limbajului religios în diferitele situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea conceptelor specifice fiecăreia dintre religiile studiate	<ul style="list-style-type: none">- concepte și termeni religioși specifici religiei sumero-acadiane, religiei Egiptului antic, religiei grecilor antici, religiei romanilor, religiei Iranului antic, religiei islamice, religiilor Indiei
3.2. Utilizarea adecvată a terminologiei religioase în descrierea evenimentelor religioase referitoare la popoarele antice	

4. Evidențierea valorilor creștinismului în raport cu religiile necreștine

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Evidențierea superiorității legii revelate în raport cu legislația și doctrina altor religii, din perspectivă creștină	<ul style="list-style-type: none">- Codul lui Hammurabi- Doctrina Islamului – Mahomed- Zoroastru – viața și doctrina
4.2. Stabilirea de comparații între soteriologia creștină și doctrinele soteriologice ale religiilor necreștine	<ul style="list-style-type: none">- Misterele de la Eleusis și misterele orifice- Misterele lui Mithra
4.3. Dezbaterea temei superiorității adevărilor revelate cu privire la soarta omului după moarte, în comparație cu escatologiile și cultul morții la popoarele antice	<ul style="list-style-type: none">- Escatologia mesopotamiană- Cartea egipteană a morților- Cultul morților

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

- **Noțiuni introductive (*Lumen gentium* 8;16)**
 - Definirea termenilor
- **Religia sumero-acadiană**
 - Mitologia asiro-babiloniană
 - Codul lui Hammurabi
 - Escatologia mesopotamiană
- **Religia Egiptului antic**
 - Panteonul și cultul egiptean
 - Cartea egipteană a morților
- **Religia grecilor antici**
 - Panteonul și cultul grecilor antici
 - Misterele de la Eleusis și misterele orfice
- **Religia romanilor**
 - Panteonul și cultul roman
 - Cultul morților
- **Religia Iranului antic**
 - Zoroastru – viața și doctrina
 - Misterele lui Mithra
- **Religia islamică**
 - Izvoarele Islamului
 - Doctrina Islamului – Mahomed
- **Religiile Indiei**
 - Literatura sacră a Indiei
 - Religia vedică timpurie
 - Brahmanismul
 - Budismul
 - Jainismul
 - Samkhya - yoga
 - Hinduismul
 - Neohinduismul

CLASA A X-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Identificarea aspectelor comune existente în religiile necreștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Analizarea unor aspecte comune ale religiilor necreștine vechi și moderne	<ul style="list-style-type: none">- Gnosticismul, bogumilismul, bahaismul, mormonii, new age- Probleme actuale ale iudaismului

2. Interpretarea elementelor specifice diferitelor religii și culturi

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Identificarea învățăturilor fundamentale ale religiilor studiate	<ul style="list-style-type: none">- Religiile Chinei- Religii Americii precolumbiene- Religia geto-dacilor- Religia evreilor- Grupări necreștine vechi și moderne
2.1. Compararea izvoarelor religiilor politeiste din China și din America	<ul style="list-style-type: none">- Religia Chinei antice- Confucianismul- Daoismul- Religia vechilor mexicani- Religia vechilor peruvieni

3. Utilizarea corectă a limbajului religios în diferitele situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea conceptelor specifice fiecăreia dintre religiile studiate	<ul style="list-style-type: none">- concepte și termeni religioși specifici religiilor Chinei, religiilor Americii precolumbiene, religiei geto-dacilor, religiei evreilor, grupărilor necreștine vechi și moderne
3.2. Utilizarea adecvată a terminologiei religioase în cadrul dialogului inter-religios	<ul style="list-style-type: none">- Iudaismul: context politic și religios- Epoca Talmudului- Probleme actuale ale iudaismului- Grupări necreștine moderne

4. Evidențierea valorilor creștinismului în raport cu religiile necreștine

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Evidențierea valențelor spirituale ale creștinismului, în comparație cu religiile monoteiste care l-au precedat	<ul style="list-style-type: none">- Principalele caracteristici ale religiei geto-dacilor- Religia evreilor în epoca patriarhilor- Religia evreilor în perioada exodului
4.2. Prezentarea elementelor specifice ale simbolismului creștin, în comparație cu simbolurile religiilor necreștine	<ul style="list-style-type: none">- Religiile din Tibet- Cabala evreiască

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

- **Religiile Chinei**
 - Religia Chinei antice
 - Confucianismul
 - Daoismul
 - Religiile din Tibet
- **Religii Americii precolumbiene**
 - Religia vechilor mexicani
 - Religia vechilor peruvieni
- **Religia geto-dacilor**
 - Principalele caracteristici
- **Religia evreilor**
 - Religia evreilor în epoca patriarhilor
 - Religia evreilor în perioada exodului
 - Iudaismul: context politic și religios
 - Epoca Talmudului
 - Cabala evreiască
 - Probleme actuale ale iudaismului
- **Grupări necreștine vechi și moderne**
 - Gnosticismul, bogumilismul, bahaismul, mormonii, new age

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru disciplina *Istoria religiilor*, pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română), a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Istoria religiilor, ca parte a istoriei universale și în același timp ca disciplină de învățământ, are menirea de a susține cultura generală a elevului și, în același timp, de a evidenția elementele de specificitate și de superioritate a creștinismului ca religie revelată, facilitând, totodată, pe baza cunoașterii, dialogul între oameni ce aparțin diferitelor religii.

Utilizarea surselor istorice în predarea Istoriei religiilor trebuie să se afle permanent în atenția profesorului. Din această perspectivă, strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare elemente precum: categoria formală de sursă, categoria cronologică, utilizarea surselor în atingerea obiectivelor de predare etc.

Activitățile propuse în procesul de predare-învățare trebuie să antreneze în egală măsură ambii parteneri ai procesului educațional – elevul și profesorul. Profesorului îi revine rolul de călăuză în înțelegerea și interpretarea diferitelor izvoare și evenimente religioase, ajutându-l pe elev în descoperirea treptată a misterului revelat, și în relaționarea diferitelor crâmpie de Revelație din diferite religii cu mesajul Sfintei Scripturi. Rolul elevului este de a învăța prin cooperare, în contexte formale și non-formale. Acesta trebuie să demonstreze flexibilitate în învățare și să utilizeze transferul cunoștințelor la o varietate de niveluri: de la un set de concepte la altul, de la o disciplină la alta, de la un an școlar la altul, din cadrul școlii în viața personală. Aceste activități contribuie la dezvoltarea interesului pentru cultura generală și în mod special pentru istoria religiilor, la înlăturarea stereotipurilor și a automatismelor de gândire, la cultivarea atitudinii de venerare a Sfintei Scripturi, drept Cuvânt revelat al lui Dumnezeu, precum și la dezvoltarea spiritului de toleranță, de iertare, de slujire, de iubire, respect și solidaritate umană.

În parcurgerea temelor prevăzute de programele școlare se vor îmbina metodele didactice tradiționale precum: expunerea, prelegerea, explicația, exercițiul, cu metodele moderne: studiul de caz, dezbaterile, procesul literar, dramatizarea. Totodată, utilizarea investigației ca demers didactic favorizează exersarea tehnicilor de muncă intelectuală, învățarea prin descoperire, coroborarea izvoarelor istorice și interpretarea lor, cultivarea interesului pentru cercetare. Integrarea noilor tehnologii informatice în procesul de predare-învățare (inclusiv utilizarea prezentărilor PowerPoint de către profesor sau elevi, utilizarea și analizarea informațiilor preluate de pe Internet etc.) devine foarte importantă pentru realizarea unor lecții atractive, care să suscite interesul elevilor.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Aceasta trebuie să se realizeze ca evaluare continuă, formativă. Pentru a favoriza o evaluare obiectivă profesorul trebuie să prezinte cu claritate competențele generale ale disciplinei precum și competențele specifice urmărite. Alături de formele clasice de evaluare, se recomandă utilizarea unor instrumente complementare de evaluare ca: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. Aries, P., Duby, G., *Istoria vieții private*, vol. I-VIII, Ed. Meridiane, București, 1997.
2. Chevalier, J., Gheerbrant, A., *Dicționar de simboluri*, vol. I-III, Ed. Artemis, București, 1994.
3. Daniel, C., *Civilizația feniciană*, Ed. Sport-Turism, București, 1979.
4. Daniel, C., *Civilizația asiro-babiloniană*, Ed. Sport-Turism, București, 1981.
5. Daniel, C., *Civilizația sumeriană*, Ed. Sport-Turism, București, 1983.
6. Daniel, C., *Scripta aramaică*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
7. Drimba, O., *O istorie a culturii și civilizației*, vol. I-III, Ed. Saeculum, București, 1998.
8. Dumea, C., *Religii, Biserici, secte privite din perspectivă catolică*, Ed. Sapientia, Iași, 2002.
9. Eliade, M., Culianu, I.P., *Dicționar al religiilor*, Ed. Humanitas, București, 1990.
10. Eliade, M., *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I-III, Ed. Științifică, București, 1992.
11. Eliade, M., *Tratat de istorie a religiilor*, Ed. Humanitas, București, 1992.
12. Kernbach, V., *Dicționar de mitologie generală*, Ed. Albatros, București, 1995.
13. Pal, V., *Teme din Istoria religiilor pentru învățământul liceal*, vol. I-II, București, 1998.
14. Prager, V. (coord.), *Dicționar enciclopedic de iudaism*, Ed. Hasefer, București, 2001.
15. Reinach, S., *Mythes, Cultes et Religions*, Paris, 1923.
16. Stan, Al., Rus, R., *Istoria religiilor pentru învățământul preuniversitar*, EIMBOR, București, 1991.
17. Stoianovici-Donat, L., *Mitul vârstei de aur în literatura greacă*, Craiova, 1987.
18. Thoraval, Y., *Dicționar de civilizație iudaică*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1997.
19. Thoraval, Y., *Dicționar de civilizație musulmană*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1997.
20. Thoraval, Y., *Dicționar de civilizație romană*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1997.